

ДІЛО

виходить щоденно передполуднем

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринков. 10, II. пош.
Конто пошт. шльа. 143322.
Адреса для телеграм:
«Діло», Львів.
Гол. Редактор приймає від
11—12 год. передполуднем
Рукописи не звертаються.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно: в краю 450 зол.
За границею:
В Америці 1 долар, Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 750 ал., Німеччині 750 ал.,
Швейцарії 3 шв. фр., Чехо-
словацькій 30 ч. к., Румунії 150
лей, Болгарії 750 ал., Австрії
750 ал. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГЛОШЕНЬ
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІЇ

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
20 сот.

Напруження.

Львів, 29. травня 1927.

Зірвання торговельних і дипломатичних взаємин між Вел. Британією і Рад. Союзом загострило міжнародну ситуацію і викликало різке напруження. Віденська «Neue Fr. Presse» ставить питання: «Чого хоче Англія?» і не дає на нього ніякої як-так обгрунтованої відповіді. Але те питання сьогодні у всіх на устах. Справді: чого хоче Англія? Чи вона бажає собі війни, чи хоче перевести господарську блокаду Рад. Союзу?

У зв'язку з британсько-радянським розривом преса переповнена дійсними чи настроєвими телеграмами про мобілізацію радянських військ, про заходи радянської дипломатії у Франції і Польщі, про зусилля Німеччини не допустити до воєнного конфлікту. Вже це одно вказує, що положення є справді поважне та що напруження зростає.

Війна чи тільки блокада? Яка може бути відповідь на це питання? Війна і блокада не є ніякою альтернативою. Блокаду фактично підготував Англія при допомозі тисячоручки дипломатії. Блокада є нічим іншим, тільки підготуванням війни, є лише війською відложкою на пізніший час при піддержуванні вічного стану напруження. Переходовою фазою втихомирення конфлікту було припинення дальших кроків без приноровлювання блокаде. Тоді можливо було б найти вихід з положення і повернути нормальні взаємини. А розгортання конфлікту по лінії, визначеній британським урядом, закріпленій постановою парламенту, неминуче веде до війни в ближній або дальшій будучині.

У витвореній ситуації важко сказати, чи війна буде скоро чи пізніше, чи напруження буде зростати, чи може властяться Німеччині довести до відпруження у міжнародній ситуації. Без сумніву ключ до розв'язки нинішньої ситуації, чи то в напрямі прискорення війни чи якоїсь полагоди конфлікту, знаходиться в руках Німеччини. Все залежить від того, чи Німеччина вірно і непохитно стоятиме при своїм рапальським союзнику, чи може захиститися і перейти на сторону Англії. Після зірвання англо-радянських взаємин перед Німеччиною відкривається можливість зайняти майже монополічне становище в господарчому житті Радян. Союзу. Однак і покус, підшпигувані Англією, будуть без сумніву такі, що важко буде з легким серцем їх знехтувати. Готуючись до війни, очевидно при допомозі чужих сил, Англія піде на найдальші уступки у відношенні до Німеччини. До того ж німецько-радянське порозуміння дало вже Німеччині всі можливі вигоди. Далі не має вона чого сподіватися від цього порозуміння. Чавпаки, всякий наслідник нинішніх державств Рад. Союзу дасть Німеччині крашій торговельні і всякі інші умовини, як можуть дати нинішні кремлівські володарі. А на випадок переходу на бік Англії перод Німеччиною розгортаються перспективи добути Даншг і коридор, одержати загублені колонії, а що найважливіше: відбудувати армію. Від того, на чию сторону стане Німеччина, залежить дальша

розв'язка конфлікту і згущення або розрідження тяжкої атмосфери.

Важко погодитися з думкою про можливість війни, другої великої, світової війни після незагоєних ран ще з першої. Віримо, що до крайньої розв'язки, якою є війна, не прийде. Однак виключити таку можливість було б передчасно. Бо — правду кажучи — воєнна диспозиція існує в цілому світі, а головне в Європі ізза невирішення багатьох проблем творцями повоєнних трактатів.

Та колиб справді прийшло до негайної війни, то ми найшлись би в незвичайно критичному, просто безвихідному становищі, стаючи менше або більше нікими свідками того, що діється на нашій стражденній землі. Хіба не будемо обманювати себе і мусимо признати відкрито, що до зустрічі великих подій ми не підготовані, що ми не вернули до сил навіть у такому розмірі, як перед 1914 роком. Друга велика війна, боротьба двох велитнів при співучасті цілого ряду менших, ворожих нам величин, в першу чергу довершила б повного господарчого розвалу нашої території. Війна велась би нашим коштом і на наш кошт. Війна перервала б і припинила б той могутній, глибокий процес, який стихійно відбувається на Рад. Україні, часто всупереч бажанням нинішніх державців. Розуміється, що перемога проти-радянського блоку спричинила б катастрофальні наслідки для України. Вона закріпила б довершений поділ українських земель; вона перетворила б Україну в чужоземну колонію; вона могла б спричинити повний господарчий хаос на Рад. Україні та заініціювати нову добу громадянської війни.

Війна в теперішньому моменті є безумовно для нас шкідлива. Однак так само шкідливий для нас є й другий вихід, про який згадує преса, а саме польсько-радянське порозуміння, бо воно було б довершене теж нашим коштом. Справді, як уже писав наш париський кореспондент, безвідповідальна робота III. Інтернаціоналу, ведена під прапором самообману про світову революцію, зміщила тільки міжнародне становище Польщі, зробила її «забором цивілізації» проти «східного варварства», а тепер поставила її у вигідне становище капіталізатора всіх вигід, спричинених необчислюмою політикою Москви.

Кожна революція має свою внутрішню логіку. Зовсім інакша є логіка в початках, коли перед революцією і її керівниками розгортаються всі можливості, коли можна багато здобути, а мало втратити, а зовсім інакша є вона тоді, коли революція видихалася, коли вона стала на шлях будівництва, коли вже багато зі своєї програми здійснила. Тут ризик дуже великий і покладати на власні сили, на сили комуністичної партії і диктатури, тут небезпечно. Позитивні здобутки революції може оборонити тільки маса, вдоволена, радісна життям, допущена до всесторонньої творчості нанових основах, звільнена від якої там не було диктатури. Комуністи віддавна заповідають перехід від диктатури до демократії, правда, демократії пролетарської. Найвищий час, щоби наступив той поворот з манівців диктатури на шлях демократії, найвищий час, щоби він здійснився

притягненням до співпраці соціал-демократів і соці.-революціонерів, як і всіх інших щонайменше соціалістичних елементів, покликаним до позитивної, творчої праці політичної еміграції, ліквідацією пресового монополію і допущенням свободи преси та приверненням громадянських вольностей. Колиб усе населення було об'єднане і погоджене з владою, тоді не страшні були ніякі ворожі заці чи зазіхання ворожих сил.

Нинішні керівники Рад. Союзу є занадто великі опортуністи і занадто розумні люди. В дванадцятій годині вони не заважають перед ніякими засобами, щоби безпечно зробити ілюзоричною і зберегти позитивні здобутки революції.

Кольонізація вільних земель У. С. Р. Р.

Як поступався з вільними землями на Одещині?

В радянській пресі стрічаємо не раз цікаві подробиці про спосіб кольонізації т. зв. вільних земель, тобто нічим незаселених, що належать до державного фонду. Між іншим Одещина має велику площу землі, якої зараз ніхто не обробляє. Нахронується її до 22368 гект. вільних земель держ. фондів та земель місцевого значення. Звичайно, лишати таку величезну площу землі без обробки недоцільно. Землеустрій одеської округи так само не можна вважати за закінчений, поки ці землі не будуть заселені.

Це примусило владу — пише рад. преса — вжити термінових заходів для приселення на землі Одещини переселенців. Але розселення та наділення землею тут провадиться дуже обережно. В першу чергу розселюватимуть колишніх червоноармійців громадянської війни та їх родини, а також осіб, що мають особливі заслуги перед революцією. В другу чергу поселюватимуть господарства, що не одержали землі в порядку землеустрою, що приїхали пізніше, й, нарешті, у 3-тій чергу, всі інші безземельні та малоземельні господарства. Червоноармійці мають пільгу, що дають їм можливість швидко осісти на землі. З інших господарств розселенню підлягають лише ті родини, що мають в своєму складі 3-х і більше, а з них 2-х працездатних. Обмеженість кредитів змусила запровадити й деякі майнові обмеження. Господарство обов'язково мусить мати не менше, як на 300 карб. сільсько-господарського інвентаря. Ця умова не відноситься тільки до червоноармійців. Одиначим розселення даватимуть лише половинну норму землі. В найближчі роки передбачається заселити весь вільний земельний фонд 1275 дворами, при чому на кожний двір припадає тиме в середньому 14 гект. землі.

Серед переселенців — твердять ця преса — спостерігається великий нахил до колективізації. Багато з них уже організували місні колективи, з дуже великими можливостями. Наприклад, недавно переселенці, що вхлюпили в низку дрібних колективів — «Ден», «Співробітництво», «Весна», «Батьківщина» і «Товариство ім. Абрамовича», — об'єдналися тепер в одно міське «Товариство ім. Леніна». Новому товариству відведено великий участок землі з держфонду, близько села Петровірки, Демидівського району.

Та проте, не зважаючи на всі пільги, які даються переселенцям господарствам, темп заселення вільних земель досить повільний. Цими днями в Одесі відбулася нарада санітарних інспекторів 7 округ та АМСРР, при участі представників

Наркомаема, що обговорювала переселенські справи. На цій нараді виявилось, що недостатній темп переселення спостерігається не тільки на Одещині, але і в інших округах. Як на причину цього явища вказували на малу родючість ґрунту, на посушливість клімату і, головним чином, на погане водопостачання переселенських пунктів. Тому нарада прийшла до висновку, що можливість заселення вільної площі знаходиться в повній залежності від землеустрою з одного боку та доброго водопостачання — з другого. За даними обслідування переселенських пунктів видно, що на колективних фондах треба влаштувати 137 бурових та 870 шахт колодязів, крім того, 13 ставків. Вартість цих робіт вираховується в 4,760,943 карб.

Цього господарського року на обводнення переселенських пунктів асигновано 725 тис. карб. На ці кошти мають збудувати 100 шахтних колодязів та 55 бурових. З них 48 бурових колодязів гадують обладувати моторними помпами. Проведення в життя цього плану значно підвищить родючість землі та дасть можливість поширити на Одещині площу засіву кенафу та інших технічних культур, що вимагають великої кількості вогкості.

З powyшого бачимо, що, не зважаючи на велику кількість вільної землі, кольонізація її обставлена такими застереженнями, що українські селяни волять відно Сибіру. Зате легше приходить кольонізувати українські вільні землі і то найкращі землі. Отже українські селяни покидають річково тисячами межі України та їдуть на землі далекі гірші і здалека важчими життєвими умовами, а на Одещині не скольонізують ще 22,368 гект. тарів землі.

Радянська Україна.

Ігнорують українізацію.

В харківських «Вістях» з дня 20. травня читаємо під повним заголовком допис такого змісту: Не зважаючи на те, що в багатьох установах та підприємствах Макіївського району, на Сталінщині, відкрито курси української мови, відвідує їх зовсім не багато службовців. Пояснюється це тим, що деякі службовці заводів Пінденсталі, Коксобензолу та Донугіду зовсім помилково заважають, що ніби не установи всесоюзного значення вивчення мови не розповсюджуються. Це й є головною гальмою переведення українізації в Макіївці. Такі чутки набрали великих розмірів і впливають також на службовців інших державних та торговельних установ. Сталінська окружна комісія по українізації ще в листопаді 26 року надіслала до заводів та копалень інструкцію про відкриття курсів української мови. В інструкції, між іншим, зазначалося, що все діловодство мусить бути переведене на українську мову з 1. січня 1927 року, і що установи мусять з цього часу приймати тільки тих службовців, що знають українську мову. Але заводи та копальні зовсім не додержувались цієї інструкції і не звертали відповідної уваги на спроби українізації. Зараз на Сталінщині терміни українізації кіняться, але результати катастрофічні, не зважаючи на те, що грошей на українізацію витрачено багато.

В. Я.

Вшанування пам'яті Франка.

Дня 26-го травня минули 11-ті роки з дня смерті українського письменника Івана Франка. Харківська Окмарионська ухвалила відзначити цей день організацією концерту, декілька вишів і доклада, присвячених пам'яті письменника. Вже заздалегідь на зборах зазначали, що в анжладках української дати не шкоди після доклада тов. Кошка та записок після доклада тов. Франка пам'яті відателя школи ім. Франка пам'яті

анія проведення франківського дня по школах і установах союзу. У шкільних святках уся урочиста частина свята проводиться сім'єю. Так само франківський день відзначено в установах та на підприємствах. У неділю 20. V. скликано збори учителів укрони, де обмірковано справу, як відзначити франківський день по гуртках, курсах і т. д. По дні ІНО (Народів), Кузьмівдніям союзів надіслано акції в справі відзначення пам'яті поета на підприємствах та установах. Наказано на загальних зборах робітників і службовців зачитати реферати про життя і творчість письменника. Для рефератів використовують студентів Марківського Інституту, студентів ІНО та ін. Штат викладачів укрони відраджено для викладів по класах. Окрнаросіта зробила також розпорядження по районах про організацію франківських вечорів. («Істи»).

Адміністративний поділ України в теперішній стадії.

На Україні скасували, як відомо, губернії та ввели трьохступінчастий адміністративний поділ: округа, район, громада. Спершу було на Україні повернуто 5. округ, потім та цифра мінялася залежно від творення окремих адміністративних одиниць для національних меншостей і в зв'язку з утворенням молдавської автономної республіки. Тепер є на Україні 40 округ крім автономної молдавської республіки. Всіх сільських рад на Україні є тепер 11,023, число їх збільшилося порівняючи з 1923 р. на 77 відс. Крім того є ще на Україні тепер 221 т. за сільських сілрад і 73 міські ради. Коли візьмемо на увагу національні ради (меншостей), то нині є їх 900, порівнюючи з 1925 р., коли їх почали творити, зросли вони чисельно на 79,5 відсотків. Національно-меншостевих районів є 15, а в них 7 німецьких, 3 болгарські, 1 польський, 1 жидівський і 3 російські.

Зі з'їзду українських емігрантів у Станиславові.

На день 22. V. 1927 р. заповіджено було З'їзд емігрантів станиславівського воєводства, який мав відбутися в Станиславові, в селі «Української Весни». Тим часом з незначних близько причин відбувся він у селі польського «Сокола». Про причину цього варто почути належні і вичерпуючі висновки від ініціаторів і керівників З'їзду, щоб заспокоїти цілком зрозуміле хвилювання української суспільності. На основі оповідань очевидців хочемо додати тут де-що з перебігу наради З'їзду, який відбувся під проводом голови п. Сітовського з Коломиї, заступника п. С. Біленького зі Станиславова і секретаря п. Бровчука з Биткова, та в присутності ре-

презентанта Українського Центрального Комітету п. Ковальського. Найцікавішим моментом З'їзду було м. ім. бажання переперти ухвалу в формі проголошеної п. Біленьким резолюції про відношення З'їзду до пануючих у Східній Галичині польсько-українських взаємовідносин, що навіть не входило у програму З'їзду, оголошену заздалегідь у комунікаті ініціативної групи («Діло» ч. 97 з дня 5. V. 1927).

А не перейшло таке внесення лише завдяки спротивові двох-трьох емігрантів, з яких один (п. Юхим Фоліушник, член ініціативної групи) рішучо запротестував проти цього, добиваючи в проголошеній резолюції цілком слушну тенденцію автора втягнути еміграцію в політичну акцію та тим спричинити атручення еміграції до внутрішніх справ галицьких українців.

Резолюція п. Біленького по своїй суті, поруч інших її моментів, мала поставити негативну до пануючих тут політичних відносин, приписуючи галицьким українцям винуватість за польсько-українське напруження та рекомендувати їм різноманітну програму (очевидно даніловічівсько-стовпківську) для налагодження «дипломатичних» відносин у Сх. Галичині.

У протидію п. Фоліушник пропонував свою резолюцію, яка заперечувала резолюцію п. Біленького, бо вимагала від еміграції заохочення повної нейтральності в усіх політичних справах та підтримання приязних відносин з галицькою суспільністю, виходячи зі свого емігрантського становища. Характеристично є обставина, що п. С. Біленького вибрали до провладу заснованого на З'їзді Відділу УЦК в Станиславові, в характері заступника голови Управи. Тому треба сподіватися, що той відділ виведе ще не одну архірезолуцію під його проводом, а вся його діяльність покітяться мабуть відомими даніловічівсько-стовпківськими шляхами. Та всеж цікаво знати, як ставиться до зацікавленої на станиславівському з'їзді «політики» вся наддніпрянська еміграція на терені Сх. Галичини?

Станиславівський.

Вічевий рух.

Віче УНДО у Винниках.

Дня 14. травня ц. р. відбулося заходом Повіт. Нар. Комітету віче в селі чиняній «Просвіти» у Винниках для громадського винищючого повіту. Збори отворив член Повіт. Нар. Комітету п. Іван Стефанішин у Винник. До президії зборів покликані господали: Михайла Пивовара, С. Москаля, Е. Шаповальського з Винник і М. Керногу з Підберізців. Реферат про політичне положення українського народу і про вибори до громадських рад виволонив голова Повіт. Нар. Комітету п. Іван Ліщинський зі Львова. В дискусії забрав голос м. ін. селянський писаник з Дмитрович і

в довший промові старався переконати віче, що, мовляв, тільки «селянсько-робітничий уряд» у Польщі зможе принести щастя нашому народові. Відкритий вічевицями голосити до ріш, змінив потім фронт і нахилився присутніх до єдності в боротьбі проти нечесних і безхарактерних селян — без огляду на народність. Та почувши голоси невдоволення з останніх сіл, скрутив на властиву дорогу і говорив уже до ріш. Видно з цього, що «дипломатична» селянська треба бити по пальцях, а будуть ще з них люди. Після того д-р Шуровський змалював влучно невідомі значення громадських виборів для нашого народу і ті шкоди, які можуть нам понести наші ніби люди, що є в найкращих наших ворогах. Віче закінчено ухваленням відповідних резолюцій і вибором окружного виборчого комітету.

Віче в Буську.

В неділю дня 22. травня ц. р. відбулося велике віче в Буську у справі політичного положення українського народу під Польщею і розписаних громадських виборів. У селі буря «на Греблі» зібралось около 500 учасників, місцевих міщан і представників майже всіх сіл Бузеччини. Між збірниками помітили ми й кількох священників. Збори отворив короткою промовою о. сов. Силья. Кали не вич, голова Повітового Народного Комітету УНДО Бузеччини. Предсідником віча вибрано одноголосно г-ром. Олександра Курія, на секретаря віча укриненого богослова Василя Домковича. Крім цього вибрано почесну президію віча, до якої увійшли: о. Васильківський, парох Острова і г-ром. Володимир Демидчук з Буська, Захарій Шабат з Вербляні і Швайку з Купча. Після того забрав голос г-ром. В. Домкович і помянув пам'ять полжгих героїв Української Армії, які походили з Бузеччини. Присутні віддали честь полжгим борцям повстанням з місць і трикратним окликом: «Слава!». Описав предсідник віча уділяючи голосу д-рові Олександрові Марітчакові, делегатові Українського Нар.-Дем. Об'єднання зі Львова, який виволонив вичерпуючий довший реферат про політичне положення українського народу під Польщею та про головні основи громадської виборчої організації. Після реферату д-ра Марітчака виволонив другий реферат про подробиці постанови виборчої організації до громад п. Юрій Ванько. В дискусії, що вивалалась після реферату, забрав голос: о. Васильківський, парох Острова, який у палкій промові підкреслював потребу береження при громадських виборах основної лінії нашої національної політики та вивал присутніх до національної солідарності, даліше г-ром. Кость Пятницький і Іосиф Давидовський. На запити цих останніх щодо нашої тактики при громадських виборах дав пояснення референт д-р Марітчака на основі інструкції президії УНДО. По скінченні дискусії предсідник замкнув віче короткою промовою, а присутні в більшій настрою відповіли національним гаслом: «Ще не вмерла Україна».

Учасник.

Нарада в Перемішлянах.

Дня 16-го травня 1927 р. села Народного Дому в Перемішлянах перший раз від ряду літ виволонилася до берега громадянством повіту, яке на запрошення Повіт. Нар. Комітету Об'єднання зіхалось з усіх сторін на нараду в справі виборів

Наш 4 ламповий апарат побиває

всі апарати цього типу, що побудовано їх по нинішній день. Відбірає всі європейські стації шкільно, збудований з найліпших закордонних частей з плодовою батареєю, акумлятором, з двома слухавками, антеною і мотоманом. Коштує тільки **ЗОЛОТИХ 650** — Річна гарантія 2700 4—5 **ЛЕОН АППЕЛЬ І С-КА** Львів, Леріонів 1 і 3, Тел. 458 і 459.

до громадських рад. Після викусу запрошених начислено 187 присутніх, у тім 11 священників. Врешта неприємно нехотінь на нарадах студентів університету, яких перебиває постійно в повіті 10. Наркхне було заступлене селянство, з окрема жіноцтво. З'їзд відкрива голова Повіт. Нар. Комітету п. Мисон Луцький і подав як його причину вибори до громадських рад. Предсідником з'їзду вибрано о. Д. Шуля, секретарював В. Киприак і В. Синиця. По короткій промові о. Шуля виволонив реферат д-р Свистель, який вичерпуючо зреферував виборчу організацію до громадських рад і уділяючи поясненя на запити присутніх. По рефераті вивалалась ширша дискусія, в якій збірники слово: о. Бойко, о. Шуля і п. Іван Орловський, якого палку промову приваляли присутні з великим гетом з нахилими вітаннями. ІІ. Мисон Луцький остерігав присутніх перед хвилюваннями партіями, що також будуть агітувати, щоб їх прихотності поновидали радники. Даліше повідомив присутніх, що Повіт. Комітет Нар. Об'єднання переніс на себе на час виборів обовязок повітового виборчого комітету й відкрив виборчу канцелярію, в якій будуть уділяти правних порад і інформацій д-р Свистель і п. Володимир Синиця. На запити голови М. Луцького вивисили присутні в члені партії. По мінявках промовах п. Луцького о. Шуля і В. Кушніра збори закінчені.

Акція в Городищені.

Дня 8-го травня відбувся в Городищені повітові збори на котрих вибрано співний з радикалами комітет. Головою комітету вибраний адвокат д-р Т. Окулевський, заступником д-р Касця. Відбулось вже кілька передвиборчих зборів за запрошеннями, один в селі Городищі, другий в Обертині. Пішла вже робота майже по всіх селах і до повітового виборчого комітету прибувають що хвилюючи по інформації. В селі Городищі потворені вже комітети для кожного кулі й установлені десатники, щоб доглядати за рекламними і спонукати літників і меша сільських, щоб взяли участь у виборах.

Нім. амбасада опікується справами СРСР в Англії.

Берлін, 27. травня 1927.

Більшовицький амбасадор Крестинський просив мін. Штретзмана в імені свого уряду, щоб німецький уряд з огляду на зв'язки англ.-більшовицьких взаємин порушив своїй амбасаді у Лондоні заопікуватися більшовицькими справами в Англії. Бюро Вольфа подіє, що німецький уряд згоден на те.

Мих. Рудницький.

Драматичний конкурс.

Загальні причини та загальні наслідки.

Ніхто, хто знає умовини праці наших робітників пера, не сумнівається, що одною з несприятливих причин винищючого занепаду галицької літератури є мінімальні пільги на видання твору та його гонорар. Мало це на увазі Кооператива «Український Театр» у Львові, признаючиши у своїм драматичнім конкурсі досить високу нагороду (100 доларів) за п'єсу якоїнебудь форми та змісту, що могла би збагатити наш театральний репертуар.

З драматичною продукцією у нас важче як в якійнебудь іншим родом літератури. А тут, мов на глум, саме за цим родом питають якнайбільше. Провінційальні театри ростуть у нас як жуки, що приносять людям шукати вільної професії та вести циганське життя. Провінційальна інтелігенція вряди-годи так хоче поставити якусь п'єсу, як не для власної приємності, то «для розбудження життя», між собою чи народом. А нових п'єс нема. Навіть тих кілька виданих за останніх 10 літ відькома нашими письменниками блідне на сцені у порівнянні з «Грицем» чи «Запорожцем». З кільканадцяти п'єс Винниченка дві-три найкращі, що мали успіх навіть на московській сцені, домагаються непересічної гми і вони, даліше, нині

не цікавіші як Карпенка Карого «Суєта». Тому згадана Театральна Кооператива, що висилася нашим аматорським гурткам аж до зануди вічно ті самі п'єси, гукала кілька місяців: «Гей, автори, присилайте на конкурс свої твори!»

Прийшло 21 п'єс. Сім членів журі вчитувало рукописи, робило записки, засідало, пригадувало собі взаємно зміст кожної п'єси, шукало кандидата на нагороду. Але кандидати не повірять. Вони пересвідчені, що найбільшою приємністю критиків є витратити два-три місяці на лектуру 21 творів, щоб потім заявити, що шкода було часу і 100 доларів. Вони не повірять, що нема більшої приємності для найгострішого авгура як відкрити чийсь талант, зробити когось славним і похвалитись, що шо славу він завдячує йому, знавцеві.

Не треба бути великим знавцем драматичного мистецтва ні аугуром, щоб після якнайбільше поверховної лектури 21 конкурсних п'єс ствердити, що одною з найбільше творчих спонук їх більшості була призначена нагорода. «Ану, — сказав собі неodin — стрібую шаста!» Конкурси мають у собі чимало з льотерії. Вже той єдиний факт, що читаєш п'єсу когось, про кого нічого не знаєш, полишає багато впливові «сліпого випадку». Оцінка анонімною твору основана на своєрідній об'єктивності: нема на ньо-

му імені, яке не раз приневолює критика прочитати твір удруге та третє, коли він знає про безперечний талант автора, а не в силі його відкрити підчас першої лектури.

Загальне (моя особисте) вражіння із прочитаних 21 п'єс таке, що більшість авторів — аматори-дилетанти. Часто підчас їх лектури паразитував я собі заголовок п'єси «Піранделла. Шість дієвих осіб шукає автора» на такий: «Автор шукає шість дієвих осіб». Не кажу: 21 авторів, бо є між нашими авторами і такі, що прислали по дві п'єси, а один, здається, аж три, коли вільно це судити по деяких дуже характеристичних прикметах мови. Недостача цікавого типу на героя п'єси псує найкращий сюжет. Деякі сюжети (напр. «Мати», «Найкращі гинути», «Один крок із шляху», «Мрії а дійсність») є добрим матеріалом на п'єсу, але... ніяка з дієвих осіб у них (і в інших) п'єсах не вилізати на сцену так часто, як недостатка драматичної техніки.

Вилізати вона як непроханий гість найчастіше у двох формах: глядач знає вже в першій дії всі дальші перипетії дієвих осіб або до останньої сцени не розуміє нічого, бо автор тягне дієві особи за вуха ізза кулі як маріонетки, придумуючи найбільше неімовірні комбінації, щоб нас «зацікавити».

По сюжетам можна поділити ці п'єси на 4 групи: 1) революційні події, 2) соціальні проблеми, 3) історичні, 4) чисто психологічні. Найбільше є із «суспільною ідеєю».

*) Гл. справоздання «Діла» з дня 28-ого травня, ч. 117.

